

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2996/2023
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., општина ..., чији је пуномоћник у поступку по ревизији Ивица Радоњић, адвокат из ..., против туженог Јавно-комуналног предузећа „Доњи Милановац“ са седиштем у Доњем Милановцу, чији је пуномоћник Слободан Јонових, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и утврђења постојања радног односа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1852/2023 од 31.05.2023. године, у седници одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1852/2023 од 31.05.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Мајданпеку П1 5/20 од 20.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи као незаконито и да не производи правно дејство решење туженог бр. .. од 24.07.2020. године којим је тужиоцу престао радни однос заснован код туженог уговором о раду бр. .. од 24.08.2018. године, на пословима „возач“. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је радни однос тужиоца заснован на одређено време код туженог прерастао у радни однос на неодређено време почев од 09.08.2018. године. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да са тужиоцем закључи уговор о раду на неодређено време, као и да тужиоца врати на рад на послове и радне задатке које обављао пре доношења решења или на друго радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима стеченим радом. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 126.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1852/23 од 31.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију, уз захтев за накнаду трошкова.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на пословима „возач ... у ...“ на основу уговора о раду закљученог 08.08.2016. године на одређено време од 3 месеца (од 08.08.2016. године до 08.11.2016. године), анекса I од 08.11.2016. године на 6 месеци (од 09.11.2016. године до 08.05.2017. године), анекса II од 08.05.2017. године на 12 месеци (од 09.05.2017. године до 08.05.2018. године) и анекса III од 07.05.2018. године на 2 месеца (од 01.05.2018. године до 08.07.2018. године). Након тога, тужилац је код туженог радио на пословима возача на основу уговора о обављању привремених и повремених послова закљученог 09.07.2018. године на 35 дана (од 09.07.2018. године до 24.08.2018. године), који му је отказан решењем туженог од 24.08.2018. године, уз престанак радног односа са даном доношења решења. Тужилац је поново код туженог засновао радни однос на пословима „возача“ на основу уговора о раду бр. ../18 од 24.08.2018. године на одређено време за период од 27.08.2018. године до 24.07.2020. године. Решењем туженог бр. ../20 од 24.07.2020. године, тужиоцу је отказан уговор о раду са 24.07.2020. године због истека рока на који је радни однос заснован, на основу члана 175. став 1. тачка 1. Закона о раду. Правилником о систематизацији радних места туженог, под редним бројем 15 систематизовано је радно место „возач“, са описом послова ближе наведеним у правилнику, са условима за ово радно место у погледу стручне спреме, возачке дозволе одређене категорије и радног искуства, при чему за ово радно место није предвиђен број извршилаца. Дана 24.11.2017. године, тужени се обратио Општини Мајданпек, као свом оснивачу, како би га упознао са проблемом упражњеног радног места возача и неопходним бројем извршилаца, али је општина одговорила да њени органи нису надлежни за давање одобрења за нова запошљавања те је из тог разлога захтев прослеђен надлежној комисији Министарства финансија која на њега није одговорила.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца с позивом на одредбе члана 175. став 1. у вези члана 37. Закона о раду, члана 32. тачка 8. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07 ... 47/18), члана 12. став 4. Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 68/15) и чланове 27е. став 34. и 105. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“ бр. 95/18). Ово

стога што се нису стекли услови за преображај радног односа тужиоца заснованог на одређено време у радни однос на неодређено време, јер је у у периоду када је тужилац радио код туженог на снази била забрана запошљавања у јавном сектору. Како предметно решење о престанку радног односа није незаконито, неоснован је и захтев тужиоца за враћање на рад у смислу члана 191. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, побијана пресуда заснована је на правилној примени материјалног права.

Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 95/18) успоставља радни однос на не неодређено време као правило, а рад на одређено време као изузетак од тог правила искључиво у случајевима предвиђеним тим законом (члан 37.).

Чланом 37. став 1. Закона о раду, прописано је да уговор о раду може да се закључи на одређено време, за заснивање радног односа чије је трајање унапред одређено објективним разлозима који су оправдани или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба. Према ставу 2. истог члана, послодавац може закључити један или више уговора о раду из става 1. овог члана на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива за период који са прекидима или без прекида, не може бити дужи од 24 месеца; Према ставу 3. истог члана, прекид краћи од 30 дана не сматра се прекидом периода из става 2. овог члана. Према ставу 6. истог члана, ако је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама овог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време.

Према члану 175. тачка 1. Закона о раду, радни однос престаје истеком рока на који је заснован. Према члану 197. овог закона, послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непуно радно време, до пуног радног времена и корисником старосне пензије (став 1.). Уговор из става 1. овог члана, закључује се у писаном облику (став 2.).

Из наведеног произлази да постоје две ситуације које доводе до трансформације уговора о раду на одређено време. У првом случају ради се о ситуацији да је заснован радни однос на неодређено време уколико је запослени засновао радни однос противно одредбама у којима закон предвиђа услове и дозвољене случајеве заснивања радног односа на одређено време. Друга ситуација која доводи до преображаја наступа у случају да запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен.

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09) објављеним у "Службеном гласнику РС", бр. 108/2013 од 06.12.2013. године, у члану 27.е) додати су нови ставови 34. и 35., којима је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, а изузетно од тог става Закона, радни однос са новим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног

органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Наведена одредба члана 27.е), став 34. Закона о буџетском систему, новелирана је каснијим изменама и допунама ("Службени гласник РС", бр. 142/14 ... 149/20), тако да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2016. године ("Службени гласник РС", бр. 103/15), до 31.12.2017. године ("Службени гласник РС", бр. 99/16), до 31.12.2018. године ("Службени гласник РС", бр. 113/17), до 31.12.2019. године ("Службени гласник РС", бр. 95/18 ... 31/19), односно до 31.12.2020. године ("Службени гласник РС", бр. 72/19 ... 149/20). Одредбе Закона о буџетском систему којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицем ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, осим у изузетним случајевима уз сагласност надлежног органа Владе, су *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду, које прописују услове за преображај радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, у смислу одредбе члана 105. тог Закона.

У конкретном случају, тужени је јавно предузеће које је, на основу одредбе члана 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09...72/19), корисник јавних средстава, па се у односу на њега примењују одредбе тог Закона. Тужилац је радио код туженог на пословима „возача“ по основу закљученог уговора о раду на одређено време и више анекса уговора о раду и то почев од 08.08.2016. године закључно са 08.07.2018. године. Након тога, радио је код туженог на пословима „возача“ по основу уговора о обављању привремених и повремених послова од 09.07.2018. године до 24.08.2018. године, када му је на основу решења туженог од 24.08.2018. године отказан наведени уговор о раду, уз престанак радног односа са даном 24.08.2018. године. И најзад, радио је код туженог на пословима „возача“ по основу уговора о раду на одређено време почев од 27.08.2018. године до 24.07.2020. године, када му је на основу предметног решења туженог бр. ../20 од 24.07.2020. године отказан наведени уговор о раду бр. ../18 од 24.08.2018. године због истека рока на који је радни однос са њим заснован.

У таквој чињеничној и правној ситуацији, правилан је закључак другостепеног суда да нису испуњени законом прописани услови за преображај радног односа јер је тужилац код туженог радио у периоду краћем од 24 месеца, односно није наставио да ради код туженог најмање пет дана након истека 24 месеца од заснивања радног односа на одређено време. Супротно наводима ревизије, тужени је са тужиоцем закључивао више уговора о раду на одређено време, односно анекса уговора, у складу са одредбом члана 37. став 1. Закона о раду, а укупно уговор о раду од 08.08.2016. године (са анексима) није био трајања дужег од 24 месеца, као ни касније закључени уговор о раду од 24.08.2018. године у смислу одредбе става 2. истог члана, па није било злоупотребе ове правне форме радног ангажовања од стране туженог, при чему је у међувремену тужилац код туженог радио на истим пословима по основу уговора о обављању привремених и повремених послова, што је рад ван радног односа. Тужилац је у спорном периоду, између два закључена уговора о раду никада није радио без правног основа непрекидно пет радних дана, већ је његово ангажовање увек имало дефинисан основ у закљученом уговору. Пошто су странке увек закључивале писмене уговоре, нема места примени фикције о заснивању радног односа на неодређено време даном ступања на рад у смислу члана 32. став 2. Закона о раду.

Осим тога, тужилац је код туженог био радно ангажован по уговорима о раду на одређено време, у периоду када тужени као корисник јавних средстава, према Закону о буџетском систему, није био у могућности да заснује радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, осим када за то постоји сагласност тела Владе и предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства, што овде није случај. Забрана запошљавања нових лица конзумира у себи и забрану преображаја радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време након 07.12.2013. године све до 24.07.2020. године, када је тужиоцу отказан уговор о раду.

Из изложених разлога, нису испуњени услови за преображај радног односа заснованог на одређено време у радни однос на неодређено време, како су то правилно закључили и нижестепени судови. Уговор о раду који је заснован на одређено време престао је по самом закону на основу одредбе члана 175. Закона о раду, а решење о престанку радног односа има само деклараторни карактер, јер радни однос на одређено време престаје ex lege истеком времена на који је заснован, због чега је неоснован тужбени захтев за поништај решења туженог којим је тужиоцу престао радни однос.

Имајући у виду да је тужиоцу законито престао радни однос, неоснован је његов захтев за реинтеграцију у смислу члана 191. став 1. Закона о раду.

Осталим наводима ревизије се побија утврђено чињенично стање што није дозвољено у поступку по ревизији у смислу одредбе члана 407. став 2. ЗПП, те ове наводе Врховни суд не узима у разматрање.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен применом одредбе члана 165. ЗПП имајући у виду да нису били нужни и неопходни за доношење одлуке о ревизији.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић